

Recordar, compartir, aprendre

Girona

Antonia Hernández, de 65 anys

Judit Altarriba López, 18 anys

AGAFATS DE LA MÀ

Aquesta potser no és una història d'amor, de tristesa o de por; no és més que l'esbós d'una vida com una altra d'una dona que segueix lluitant per no allunyar-se d'aquells que estima.

D'esquenes als seus apreciats quadres, entre ells un dedicat pel mateix Dalí, Antonia Hernández Diaz m'explica que, nascuda a Granada, bessona d'un nen que no arribà a marxà d'aquelles terres andaluses, amb només tres mesos ja arribava a Figueres en braços de la seva mare, una dona dolça i treballadora, però lligada a un marit gelós i autoritari.

Era l'any 40, la pobresa de la guerra enfosquia els carrers, i ells, una família de tres nens, hagueren de compartir un pis petit amb dues famílies més fins que es pogueren traslladar al "carrer ample". Allà va morí la seva germana gran, als nou anys, d'una meningitis. I mentre la pobresa minvava i la guerra es convertia en el record que molts intentaven esborrar, els pares es cuidaren de donar als seus fills la millor educació que pogueren: el seu germà estigué al seminari i ella anà a escola amb les escolàpies, amagant-se allà on podia cada cop que amb la mare baixaven al riu a fer la bugada, quan les seves companyes ja tenien aigua corrent.

Al cap de poc temps, la seva mare tornà a quedar embarassada i el nadó no triga a convertir-se en la joia de la família. L'Antònia deixà els estudis per donar un cop de mà amb la nova boca que alimentar. Tot i això, mai ha deixat de llegir, i m'ensenya orgullosa la seva col·lecció de llibres, encara ennegrits per un lleu incendi que els espantà ara fa uns mesos. També, el seu germà tornà a casa al cap de poc temps, renunciant a la vida religiosa a la qual l'havien encaminat des dels vuit anys.

Tot això m'ho explica amb cert recel pel pare, enyor per la mare, que encara era amb ella tres anys enrere, i tristesa als ulls; però sense rastre d'interès pel que hagués pogut ser si... fossin altres temps.

L'expressió li canvia, li brillen els ulls i en els llavis s'hi dibuixa un melós somriure, quan em parla del ball d'una tarda d'estiu.

Pels vols de la 18, la jove Antoñita, com la coneixien en el barri, començava a sortir a ballar als vespres amb el seu grup d'amigues. Les noies a un costat, els nois a l'altre, i poc a poc ells les assenyalaven i elles s'aixecaven a ballar. L'Antònia sempre tornava a casa dient a la seva mare que no havia ballat amb ningú, i el dia que ho havia fet, li deia que havia acabat el ball abans que la cançó perquè al noi les mans li anaven soles. Però una nit, la nit d'aquest ball d'una tarda d'estiu que fa somriure els llavis que em parlen, l'Antònia es fixà amb un jove que encara no havia vist mai, que era molt guapo, i la mirava de reüll. Tot i així, quan el seu dit apuntà cap a ella, no en feu cas. Si realment volia ballar-hi s'hauria d'aixecar, pensà rient per sota el nas i creuant els braços amb tossuderia. Al cap d'una bona estona el jove s'hi acostà i li demanà perquè no volia ballar amb ell. La seva resposta fou clara, el que volia era que la vingués a buscar. Anaren junts a la pista, i ignorant les mirades i els xiuxiuejos, no aturaren els peus fins que els músics van desar els instruments. Ell l'acompanyà a casa, i li agafà la mà, i no la hi deixà anar mai més.

Rafael del Pino era un jove malagueny que havia anat a Figueres a visitar la família durant unes setmanes, però el somriure d'una jove tossuda amb la que una nit volgué ballar, no el deixà tornar a casa.

Com que el seu pare es negà a donar-li permís, els enamorats hagueren d'esperar fins que l'Antònia arribà a la majoria d'edat, llavors als 21 anys, una espera interminable. Quan només faltaven vint dies per vestir-se de blanc, en Rafael comprà un paquet de cigarrets fins. Cada vespre, després de deixar-la a casa, li ensenyava

com n'agafava un i se'l fumava, i ella ho veia des de la finestra. Poc a poc, la caixa s'anà buidant, i s'escoltà, finalment, l'eco de les campanes nupcials.

Agafats de la mà, Antònia i Rafael han tingut dos fills i dos nets, que fan que els ulls li brillin quan m'ensenya les fotografies d'ara i d'abans que omplen els prestatges. Amb les mans llaçades, caminaren per Central Park i es meravellaren amb les cascades del Niágara. I sense deixar-se anar encara, s'acompanyen a l'hospital a cada infart que els ha intentat separar; i s'acomiadren pensant que podria ser l'últim moment a cada operació, sabent que, si tot va bé, l'endemà les seves mans es tornaran a trobar.

COGIDOS DE LA MANO

Ésta quizá no es una historia de amor, de tristeza o de miedo, no es más que el esbozo de una vida cualquiera de una mujer que sigue luchando para no alejarse de aquellos a los que quiere.

De espaldas a sus preciados cuadros, entre ellos uno dedicado por el mismo Dalí, Antonia Hernández Díaz me cuenta que, nacida en Granada, gemela de un niño que no llegó a irse de aquellas tierras andaluzas, con sólo tres meses ya llegaba a Figueras en brazos de su madre, una mujer dulce y trabajadora, pero atada a un marido celoso y autoritario.

Era el año 40, la pobreza de la guerra oscurecía las calles y ellos, una familia de tres niños, tuvieron que compartir un piso pequeño con dos familias más hasta que pudieron trasladarse a la calle ancha. Allí murió su hermana mayor, a los nueve años, de una meningitis. Y mientras la pobreza disminuía y la guerra se convertía en el recuerdo que muchos intentaban borrar, los padres se preocuparon de dar a sus hijos la mejor educación que pudieron: su hermano estuvo en el seminario y ella fue a la escuela con las escolapias, escondiéndose donde podía cada vez que bajaba con la madre al río a hacer la colada, cuando sus compañeras ya tenían agua corriente.

Al poco tiempo, su madre volvió a quedarse embarazada y el bebé no tardó en convertirse en la joya de la familia. Antonia dejó los estudios para echar una mano, ya que había una nueva boca que alimentar. Sin embargo, nunca ha dejado de leer y me enseña orgullosa su colección de libros, aún ennegrecidos por un leve incendio que los asustó hace unos meses. Asimismo, su hermano volvió a casa al cabo de poco tiempo, renunciando a la vida religiosa a la que le habían encaminado desde los ocho años.

Todo esto me lo explica con cierto recelo hacia el padre, añoranza de la madre, que aún estaba con ella tres años atrás, y tristeza en los ojos, pero sin rastro de interés por lo que hubiera podido ser si ... fueran otros tiempos.

La expresión le cambia, le brillan los ojos y en los labios se dibuja una melosa sonrisa cuando me habla del baile de una tarde de verano.

Rozando los 18, la joven Antoñita, como la conocían en el barrio, comenzaba a salir a bailar por las noches con su grupo de amigas. Las chicas a un lado, los chicos a otro, y poco a poco ellos señalaban y ellas se levantaban a bailar. Antonia siempre volvía a casa diciendo a su madre que no había bailado con nadie y, el día que lo había hecho, le decía que había terminado el baile antes que la canción porque al chico las manos le iban solas. Pero una noche, la noche de este baile de una tarde de verano que hace sonreír los labios que me hablan, Antonia se fijó en un joven que aún no había visto nunca, que era muy guapo, y la miraba de reojo. Sin embargo, cuando su dedo apuntó hacia ella, no hizo caso. Si realmente quería bailar, se tendría que levantar, pensó riendo por lo bajinis y cruzando los brazos con tozudez. Al cabo de un buen rato, el joven se acercó y le preguntó por qué no quería bailar con él. Su respuesta fue clara, lo que quería era que la viniera a buscar. Fueron juntos a la pista, e ignorando las miradas y los cuchicheos, no detuvieron los pies hasta que los músicos dejaron los instrumentos. Él la acompañó a casa, le cogió de la mano y no la soltó nunca más.

Rafael del Pino era un joven malagueño que había ido a Figueras a visitar a la familia durante unas semanas, pero la sonrisa de una joven terca con la que una noche quiso bailar no le dejó volver nunca más.

Como su padre se negó a darle permiso, los enamorados tuvieron que esperar hasta que Antonia llegó a la mayoría de edad, entonces era a los 21 años, una espera interminable. Cuando sólo faltaban 20 días para vestirse de blanco, Rafael compró un paquete de cigarrillos finos. Cada tarde, después de dejarla en casa, le enseñaba cómo cogía uno y se lo fumaba y ella le veía desde la ventana. Poco a poco, la caja se fue vaciando y se escuchó, finalmente, el eco de las campanas nupciales.

Cogidos de la mano, Antonia y Rafael han tenido dos hijos y dos nietos, que hacen que los ojos le brillen cuando me enseña las fotos de ahora y de antes que llenan las estanterías. Con las manos enlazadas, caminaron por Central Park y se maravillaron con las cataratas del Niágara. Y sin soltarse aún, se acompañan al hospital a cada infarto que les ha intentado separar y se despiden pensando que podría ser el último momento en cada operación, sabiendo que, si todo va bien, al día siguiente sus manos se volverán a encontrar.